

Ella

JOAQUIM PIJOAN

Text i il·lustració

La vaig conèixer un matí lluminós de cel blau, herba tendra a les marjades i flors perfumant una marededéu, va ser un mes de maig, em sembla, o no, potser no, feia fred, hi havia una boira humida arreu, plovisquejava, feia fred, era un mes de febrer, qui sap, el temps em fon records com el sol fon la boira, no seria aquella tardor trista de pors i angoixes quan em va parlar per primera vegada, s'endevinava en les fulles dels plàtans una madura plenitud, i jo no m'adonava que era a mi qui volia conèixer, no, encara no era ella, ella va venir més tard, sí, ara ho recordo bé, com si fos ara mateix, va ser un estiu, a les darreries d'agost, encara em sembla que la veig, bella com un somni vell.

A finals d'agost, vivint vora la mar, hom es cansa de sol i bon temps, de garbí i vela blanca, de peres de sant Joan i melons de sant Jaume, de la bellesa dels cossos que la salabor vesteix amb flaires marines, de les plàcides converses nocturnes, de passejades solitàries i lectures sense finalitat, de veure fugir el temps, i, per distreure l'indolent cansament, talment com ho faria un turista qualsevol, vaig decidir passar un dia a ciutat, com si no hi haguessis estat mai, em vaig proposar, com si les lleis del temps i de l'espai fessin possible l'impossible, i la ciutat coneguda esdevingués una altra ciu-

tat, i jo no fos jo, i tota la bellesa del món es fes visible, i ella fos Praga, i jo Poeta, i tot Present Etern.

Ella es decantà cap a ell i li passà una mà per darrera el clatell. Ell es decantà cap a ella i li acostà els llavis darrera l'orella. Ella somreia i la mirada li guspirejava tot el que no té nom. Ell sentí l'olor d'espígol del seu cabell i va trobar-se als llavis la fredor d'una arracada i la tebior de la pell tan fina. Una música de sempre li portà a la memòria la vella lletra del desig. T'estimo, li va dir, i ella abraçant-lo amb força contestà segura, «m'enganyes».

La ciutat era ajaçada davant seu, estesa entre vels de boira blavosa i una calitja pesada que separava i confonia alhora els límits de la terra el mar i el cel. A l'esquerra uns plàtans es despullaven. A la dreta les palmeres gronxaven una voluptuosa endormiscada lascívia recremada pel sol. Al bell mig regnava una creu feta amb trossos desiguals de rajoles de tots colors i esquerdisos de mosaic esmaltats i lluent. El sol l'encenia. Un xifrer verd fosc traspasava el blau cel transparent del nord. El vol d'un colom anunciava les engrunes de pa que una dona vella amb vestit negre escampava. Ales blanques i negres taparen el sol. Ella va acostar-se als llavis

una copa de vi rosat. Ell es va perdre amb la mirada ciutat enllà. La fredor aspra del vi li abrandà cos i ànima. Li va oferir la copa. Ell hi acostà els llavis. Aclucà els ulls. Va tastar el mateix foc.

Un home sol amb vestit blanc i amb un clavell vermell al trau de la solapa llegia assegut damunt l'herba «L'uomo dal fiore in bocca».

L'Onyar baixava tèrbol, brut, i escàs. Les façanes de les cases que donen al riu pintades amb colors riallers acabats d'estrenar escoltaven el remoreig de les aigües, les quals, enllotades, tufejaven comentaris i opinions dels qui no trobaven en la rialla dels colors les essències pures del gris immaculat i rònc de sempre. Una Laura marejada per tanta grisalla esperava, darrera una finestra, qui la compadís dels seus colors immorals i disbauxats. Els sants estiuejaven. Darrera de tot s'alçaven els campanars severs, pedra de silenci, indiferents a grisalles i coloraines. El blau celestial, que cap sant encara no havia gosat condemnar per luxuriós, arrauxat o immoral, feia de teló de fons lluminós, majestàtic, perfecte, per a l'escenari d'una humana comèdia. A l'altra vora del pont de pedra em va semblar veure una vella coneguda amiga. Mila! Mila!, vaig cridar amb veu joiosa. Com una ombra fugitiva la visió es va perdre en direcció a la plaça del vi, sense girar-se per res, deixant-me amb la incertesa de si ho era o no ho era. És possible un miratge en una ciutat sense palmeres?, em vaig preguntar carregat de dubtes. No feia gota de vent, la calor era molt forta, tot podia ser i no ser, em vaig contestar per no marfondre'm en el dubte viciós i paralitzant. Vaig travessar el pont i, a poc a poc, vaig perdre'm en la grisor callada de les pedres solitàries. L'aire era xafogós. El silenci espès.

Un home amb crosses travessava la rambla deserta. Als balcons hi havia testos amb plantes que no sabien florir. Les persianes eren verdes, les façanes tacades d'humitat, les teules rovellades amb molsa resseca. Un gargot negre regalimant titanlux esgrafià un llençol estès a la barana de ferro forjat d'una balconada. Deu ser un llamp, un cap de núvol, una gropada d'estiu, poc pot durar la tempesta, vaig remugar sense fer-ne gaire cas. Una dona, cargolada entre un manyoc brut de roba espellifada, jeia arrecerada en una portalada entreoberta. Al llençol gargotejat de negre un gavià gris hi deixà caure esquitxos vermells. Una espessa flaire sangonosa em perseguia. Més que mai l'olor d'aquell carrer era una olor que mai més no oblidaria. Un ós, ran del pla, ballava. El camí de sant Pau era estret, ombrívol, no sabia què cosa era el sol, i

en arribar al Camp s'eixamplava, antigues pedres vestides de noble gris de temps, enfonsades a una vora, voltades d'arbres encara tendres, explicaven, la veu encalmada del qui sap fer les pauses, les caigudes de tants homes engegats per profecies matemàtiques i vanitats diverses. Al cel núvols blancs passejaven absències. Divagaven. Hi vaig entrar. Al claustre romànic adolescents miops dibuixaven els capitells. Em vaig asseure dessota les arcades. Una dona de cabell oxigenat, llavis molsuts pintats de color de sang presa, deixà una ditada de rímel en el foli blanc d'un adolescent de sal. A la plaça tocaven sardanes. A l'altra plaça, més petita, els pintors pintaven el dia. Burgesos buròcrates i burinots en demanaven el preu. Titelles decrepits i gastats explicaven el món, el salvaven transformaven redimien alliberaven aven aven aven. Un lloro verd persiana repetia lletanies, untava dubtes amb un-güent de la serp, posava pegats sor virginia a incrèduls esgarriats que negant la igualtat demanaven la diferència per no ser indiferents. Passava un infant amb un globus groc. Un ista s'esgarrifà d'un color tant poc solidari en mans d'un tendre inconscient. El li va desinflar. Dues velles pàl·lides caminaven juntes amb lenta segura indecisió. El cafè Marsella era fosc i desert. Vaig demanar un pastís. Em serviren un moriles. Un home coix entrà venent números d'una rifa que, repetia amb cantarella sorneguera, toca segur, l'única rifa que toca a tothom, ironitzava, encara que no s'hi jugui, em digué foteta amb veu esquerdada, no ho vol saber ningú, però és profecia. El marbre de la taula era blanc i fred.

Dins d'un gerro estret de terrissa fosca una porpra rosa es decandia.

Els amants jeien extenuats ebriss de foc i vi coberts per un mantell de pètals marcits. Agafats de la mà bleixaven orfes de paraules, les mirades perdudes en la volta buida del cel. Va sortir una serp d'entre les pedres i s'empassà un colom. Plomissol blanc damunt el vellut dels pètals. De llevant a ponent una gavina cercava desesperada un gavià aventurer terra endins. La mar bressolava l'amor d'un altre temps. El món girava i girava, escèptic, en aquest espai que uns diuen infinit i els altres finit. S'escoltà la silent perpètua rialla del Temps. Cap a ponent s'anunciava la lenta davallada d'un sol cansat de cremar hores. L'aire era una llum amb flaire de suor.

Pujant pel carrer de la força vaig trobar un home tot pell i os, els pòmuls sortits, les òrbites dels ulls enfonsades, gairebé buides, només una guspira li

espurnejava endins endins dels tenebrosos forats negres, s'estava dret, les cames molt llargues, esquelètiques, i l'esquena encorvada, feien de la seva nua presència una patètica visió. Instintivament em vaig palpar l'interior de les butxaques i li vaig allargar uns poc cèntims que duia engrunats. Els refusà glaçant-me amb un somriure dibuixat amb segura calma. Poc em fan cap falta les vostres monedes, va dir sense moure's, i allargant lentament el braç vaig sentir la duresa freda dels seus dits que em premien el braç, poc aneu pas bé, afegí en un to admonitori, us heu equivocat de camí, va concloure, la veu ronca, fosca, com eixida d'un pou sense fons, el posat hieràtic del qui és molt a prop de ser per sempre Temps. Al carrer abandonat no s'hi veia ni una ànima.

Vaig caminar llarga estona sentint darrera meu no res més que el soroll de les meves passes. Un rastre d'espessa buidor quedava en cada petjada. Vaig enfilar-me per granítics graons cantelluts. Escaires rígids que geòmetres robòtics amidaven em veïen passar. La pedra callava. Les pedres sempre callen. Fent marrada vaig acostar-me a llargs carretons de parets altes i llises traçats amb milimètrica precisió de laberint sense fil ni Teseu ni agulla ni Ariadna ni Timbaler del Bruc a qui poder demanar el per què de tanta giragonsa per acostar-me a la sortida final del final sense sortida. En la grisor de les pedres hi ha escrit un final. Vaig teclejar l'input i lletres verdes s'encengueren en el cel grisfosc de l'output. Una escala de cargol metàl·lica em va dur per defora els murs sense finestres dalt d'un terrat amb xemeneies i roba estesa. Un lent travelling gris inicià un contrapicat encara més gris. S'esberlaren les pedres. La budellada de la grisor era devorada per uns verms grocs i llefiscosos. Les pedres fugien. Tot fugia de tot. I jo de mi. Una espessa fosca revestida de boira resseguia els rius de la ciutat adormida. En una immensa pantalla creixien boscos de palmeres. És un miratge, és la fi de la grisalla, és el principi del món, vaig cridar exultant un deliri adolescent. No m'ho vaig saber creure. No sabia creure. Veia. Deia. Fugia. Fugia de tot i de mi i el desert s'eixamplava i el silenci s'estenia com un vast mantell sorrenc sepultant les palmeres. Les pedres adormides somiaven en blanc i negre.

El Dr. Jekyll m'agafà de la mà i Mr. Hyde em va comprar un espantavelles. Lentament avançàvem enduts per un vent suau el color del qual no puc precisar. De les teulades en pujaven onades gegantines que es convertien en blancs castells de núvols. Refilava una tenora invisible quan es girà tramuntana. El Dr. Jekyll es posà l'abric. Mr. Hyde m'oferí un caramel de menta. La llum de la lluna ho plate-

java tot, les pedres, la grisor dogmàtica, la voluptuositat de les palmeres, la pantalla del cel, els núvols errívols, la robòtica de les lletres verdes, el parpelleig misteriós de les estrelles, l'espantavelles, la capa negra de Mr. Hyde, els campanars altius, les coloraines que el clavagueram del riu s'endua entre cossos d'estetes publicans migmenjats per la inexorable putrefacció. La nit ens portava una serena calma. Vàrem perdre, agafats de la mà, el món de vista.

Vaig trobar-la asseguda a les escales de la catedral. Em digué que m'havia esperat des de sempre. No sabia si creure-me-la. M'allargà un pergami lligat amb una cinta negra. En desfer-lo, encuriós, una estranya llum la il·luminà. Era un bell nu cos sense braços color de marbre antic. No vaig entendre el jeroglífic escrit amb ignots signes d'un alfabet arcaic. Ella em va somriure. M'agafà les dues mans. No hi pensis més, em va dir amb veu gairebé maternal. Un silenci tens va deixar pas a un t'estimo que no m'esperava. Un dia seràs el meu amant, va afegir després d'una llarga pausa, però encara no, no facis preguntes, calla, l'amor no vol gaires paraules, és misteriós com la bellesa, viu intensament i amb fe aquesta espera. I ja no em va dir res més en tota la curta nit d'estiu que passarem junts.

A trenc d'alba, dessota un finestral gòtic un pòtol declamava un cant del Paradiso, una dona de la vida retornava de passar la rella pel dur terròs de l'amor gris, un gat panxut i vell esgarapava deixalles escampades, de les fleques en sortia la flaire tèbia del pa enforat, en un balcó modernista un poeta noucentista distreia l'insomni regant les flors sense mal, a la redacció del diaris, a les emissores de ràdio, als estudis de televisió, un gran enrenou s'havia entaulat amb la fugida de l'escriba del Louvre i unes revelacions que havia fet secretament en algun lloc del planeta blavós.

TOTS HI SEREM AL PORT AMB LA DESCONEGUDA, pregonava una edició especial que el Punt va treure abans de migdia per tota la grisa ciutat.

Joaquim Pijoan és escriptor.